

Proiect:	REACTUALIZAREA PLANULUI URBANISTIC GENERAL AL MUNICIPIULUI SUCEAVA
Faza:	STUDII DE FUNDAMENTARE
	A. STUDII DE FUNDAMENTARE CU CARACTER ANALITIC STUDIU ZONE CONSTRUIE PROTEJATE
Contract nr.	35.420 / 2010
Beneficiar	MUNICIPIUL SUCEAVA
Proiectant general:	ASOCIEREA: S.C. URBAN TEAM S.R.L. București - lider de asociere director urb. Apostol Dana S.C. ARHITECTURA GRAFICA DESIGN S.R.L. Suceava - asociat director arh. Gorcea Constantin

BORDEROU DE PIESE SCRISE SI DESENATE

- MEMORIU DE PREZENTARE

Planuri de prezentare a evolutiei istorice a orasului

A.1.0. PLAN DE SINTEZA PRIVIND EVOLUTIA ISTORICA A ORASULUI

P.A.1 – P.A.6 Perspective aeriene cu localizarea principalelor Monumente Istorice din municipiu Suceava

A.1.1. PLAN OTZELLOWITZ 1790

A.1.2. Plan cadastral 1856 suprapus cu planul actual - ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

A.1.3. Plan cadastral 1912 suprapus cu planul actual - ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

Planuri de prezentare a zonelor construite protejate

A.1.6. PLAN SINTEZE ZONE CONSTRuite PROTEJATE

Fise de prezentare ale monumentelor istorice si ale zonelor de protectie ale acestora

A.m.1 Monument istoric – CETATEA SCHEIA

A.m.2 Monument istoric – PLATOUL din FAȚA CETĂȚII DE SCAUN

A.m.3. Monument istoric – VECHIUL CENTRU MEDIEVAL

A.m.4. Monument istoric – ORAȘUL MEDIEVAL

A.m.5. Monument istoric – CETATEA DE SCAUN

A.m.6. Monument istoric – VECHEA ZONA COMERCIALA A SUCEVEI

A.m.7. Monument istoric – LICEUL "STEFAN CEL MARE"

A.m.8. Monument istoric – BISERICA ARMENEASCA "SF. CRUCE"

A.m.9. Monument istoric – CASA 134,135

A.m.10. Monument istoric – CASA 136,137

A.m.11. Monument istoric – CASA - RESTAURANT NATIONAL

A.m.12. Monument istoric – MANASTIREA TEODORENI-BURDUJENI

A.m.13. Monument istoric – CASA 149, 150, 151

A.m.14. Monument istoric – ANSAMBLUL BISERICII "SF. SIMION"

A.m.15. Monument istoric – GARA SUCEAVA NORD-ITCANI

A.m.16. Monument istoric – MANASTIREA "SF. IOAN CEL NOU"

A.m.17. Monument istoric – GARA SUCEAVA-BURDUJENI

A.m.18. Monument istoric – ANSAMBLUL "CURTEA DOMNEASCA"

A.m.19. Monument istoric – BISERICA "SF. NICOLAE"- PRAJESCU

A.m.20. Monument istoric – BISERICA "SF. GHEORGHE"- MIRAUTI

A.m.21. Monument istoric – HANUL DOMNESC

A.m.22. Monument istoric – CASA COSTIN TARANGUL, SIMION FLOREA

A.m.23. Monument istoric – ANSAMBLUL BISERICII "SF. DUMITRU"

A.m.24. Monument istoric – FOSTA PREFECTURA

A.m.25. Monument istoric – CLADIREA ADMINISTRATIVA A ORASULUI

A.m.26. Monument istoric – FOSTUL TRIBUNAL, CAPITANIE DISTRICTUALA SI INCHISOARE

A.m.27. Monument istoric – BISERICA "NASTEREA SF. IOAN BOTEZATORUL" (A COCONILOR)

A.m.28. Monument istoric – CASA-Aleea Trandafirilor nr. 4

A.m.29. Monument istoric – MANASTIREA ZAMCA

A.m.30. Monument istoric – FOSTA „UZINA DE APA”

A.m.31. Monument istoric – BISERICA "INVIEREA DOMNULUI"

A.m.32. Monument istoric – BISERICA "ADORMIREA MAICII DOMNULUI"- ITCANI VECHI

A.m.33. Monument istoric – CASA 173

A.m.33. Monument istoric – CASA 138, 139

A.m.33. Monument istoric – CASA 140, 141

A.s.1.Cetatea Scheia – sit arheologic

A.s.2. Platoul din fata Cetatii de Scaun, Vechiul Centru Medieval Suceava, Orasul Medieval Suceava, situri arheologice

Fise de prezentare ale cladirilor si ansamblurilor propuse pentru introducerea in Lista Monumentelor Istorice

A.p.1. Propunere pentru introducerea in lista monumentelor istorice- CASA DE CULTURA

A.p.2. Propunere pentru introducerea in lista monumentelor istorice - HOTEL CONTINENTAL

A.p.3-4. Propunere pentru introducerea in lista monumentelor istorice - UNIVERSITATEA "STEFAN CEL MARE", PLANETARIU si OBSERVATOR ASTRONOMIC

A.p.5. CASA DE OASPETI

A.p.6. UZINA ELECTRICA

A.p.7. REZERVORUL DE APA 1912

A.p.8. CASA ADMINISTRATORULUI ȘI STAȚIA DE POMPE (1912)

A.p.9. Propunere pentru introducerea in lista monumentelor istorice - TURNUL ABATOR

A.p.10. Propunere pentru introducerea in lista monumentelor istorice - DEPOU GARA SUCEAVA-BURDUJENI

A.p.11. Propunere pentru introducerea in lista monumentelor istorice - SCOALA JEAN BART

A.p.12. Propunere pentru introducerea in lista monumentelor istorice - FOSTA PRIMARIE BURDUJENI

A.p.13. Propunere pentru introducerea in lista monumentelor istorice - SCOALA NR.6

A.p.14. CLADIRE AUXILIARA GARA SUCEAVA NORD - ITCANI

Fise de prezentare ale zonelor construite protejate propuse

ZCP.1. Zona construită protejată - PIAȚA CENTRALĂ

ZCP.2. Zona construită protejată - CURTEA DOMNEASCĂ

ZCP.3. Zona construită protejată - STR. PETRU RAREȘ

ZCP.4. Zona construită protejată - STR. MIHAI VITEAZUL

ZCP.5. Zona construită protejată - PIAȚA ARENI

ZCP.6. Zona construită protejată - STR. AUREL VLAICU, IȚCANI

Fișe coordonate stereo zone de protecție

Anexe

Studiu DCCPCN vol. I, IIa, IIb, III

Studiu de delimitare a zonei de protectie a Cetatii de Scaun a Sucevei

Extras din Lista Monumentelor Istorice din Municipiul Suceava

MEMORIU DE PREZENTARE

Prezentul studiu de fundamentare privind zonele construite protejate este întocmit ca studiu de fundamentare cu caracter analitic în vederea REACTUALIZARII PLANULUI URBANISTIC GENERAL AL MUNICIPIULUI SUCEAVA în conformitate cu Ghidul privind metodologia de elaborare și conținutul – cadru al Planului urbanistic general – Reglementare tehnică indicativ : GP 038/99 și în conformitate cu „Metodologia de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate PUZ” probată prin Ordinul ministrului transporturilor, construcțiilor și turismului nr. 562 / 2003 art. 8 (apărută în MO al României Partea I Nr. 125 bis / 11.II.2004)

El completează și actualizează „Studiul de fundamentare istorică și definire a zonelor protejate” întocmit de DCCPCN Suceava în 2007 și pus la dispoziție de Primăria Suceava. În raport cu acest studiu care include datele generale privind tipul și natura valorilor de patrimoniu protejate, elementele generale de istorie a orașului, evoluția demografică și morfologică urbană, datele istorice și cartografice ale monumentelor și siturilor nou reperate (informații ce nu și-au pierdut valabilitatea deși depășesc perioada de 2 ani de la întocmire – situație prevăzută de ghidul GP 038/99 menționat) prezentul studiu, bazându-se pe analiza planurilor istorice și contemporane și a datelor privind situația arhitectural urbanistică din teren, definitivează definirea și mai ales delimitarea zonelor construite protejate propuse la nivelul întregului municipiu . În acest sens se preiau și se extind și punctele de vedere privind caracteristicile semnificative ale orașului, relaționate cu evoluția localității și în special a locuirii exprimate și reglementate prin PUZ-ul de zonă centrală întocmit în 2008.

Evoluție

Condițiile naturale (forme de relief, rețea hidrografică, calitatea și fertilitatea solului, clima etc.) de care a beneficiat microzona în care s-a format orașul medieval Suceava au fost într-atât de favorabile traiului unor colectivități umane statornice, încât se poate aprecia că, pe o suprafață de cea 100 km², se înregistrează o aproape neîntreruptă continuitate de viață, începând din paleoliticul mijlociu și până astăzi.

Fără să lipsească de pe chiar teritoriul viitorului oraș medieval, descoperirile arheologice aparținând paleoliticului mijlociu și celui superior s-au dovedit suficient de bogate, mai ales în zona din imediată apropiere a vetrei viitorului oraș,

O situație similară, dar încă mai bogată în semnificații istorice, se înregistrează și în ceea ce privește epoca neolitică și perioada de trecere la epoca bronzului, mai ales această din urmă perioadă fiind ilustrată de descoperiri care atestă intrarea microzonei geografice a Sucevei într-un circuit și cadru cultural foarte amplu.

Cât privește perioada de trecere la epoca bronzului, cele mai consistente și semnificative descoperiri s-au făcut chiar pe teritoriul orașului (zona spitalului județean). Mai puțin consistente, descoperirile aparținând primei epoci a fierului par să sugereze o

oarecare deplasare a comunităților umane în zone oarecum periferice, aceste comunități revenind însă pe aceleași locuri, cu începere din secolele III-II î. Hr.

Odată cu primele secole ale erei noastre, apar, atât pe teritoriul orașului, cât și în jurul acestuia, urme consistente de locuire, locul principal fiind ocupat de necropola dacică de incinerare, datând din sec. II-III d. Hr. (necropola s-a descoperit în cartierul „Ana Ipătescu” al orașului actual). Parțial contemporană cu această necropolă de incinerare este o întinsă așezare - descoperită la Siliștea Șcheii -, tot dacică, datând de la sfârșitul secolului al II-lea și din secolul al III-lea d. Hr., așezare care ilustrează o puternică influență provincial romană asupra populației dacice extracarpătice.

Începând cu secolul al III-lea d. Hr., descoperirile arheologice, făcute atât pe teritoriul orașului, cât și în împrejurimile lui nemijlocite, capătă o semnificație istorică particulară, datorită faptului că succesiunea lor cronologică, practic neîntreruptă, scoate în evidență continuitatea de locuire a populației autohtone, pe un teritoriu în centrul căruia se va forma, ulterior, unul dintre cele mai importante centre urbane de la răsărit de Carpați. Într-adevăr, cronologic vorbind, descoperirile din secolele II-III sunt urmate de altele, numeroase, datate în secolele IV-V, VI-VIII, sau de la sfârșitul mileniului I și începutul celui următor.

Dacă până în secolul al XIII-lea se poate vorbi numai în sens microzonal de o continuitate de locuire, odată cu secolul amintit, descoperirile arheologice aparținând secolului al XIII-lea, inclusiv numismatice, făcute chiar pe teritoriul actualului oraș, încep să ateste prezența statornică a unei populații românești, resturile materiale aparținând acestora concentrându-se, precumpănitor, în zona de nord-est a orașului actual (sectorul Șipot), dar repartiția lor topografică nu a permis, încă, delimitarea unei suprafețe care să poată fi considerată ca reprezentând vatra mai intens locuită a așezării.

Ceea ce ține însă de domeniul certitudinilor este faptul că, la sfârșitul secolului al XIII-lea - dacă nu, mai curând, la începutul secolului al XIV-lea - se produce o anumită structurare topografică a așezării de la Suceava, structurare care vine să confirme tocmai realitatea semnalată mai înainte, și anume concentrarea locuirii în zona de nord-est a actualului oraș, zonă care va constitui, ulterior, vatra cea mai veche și mai intens locuită a orașului medieval. Pe măsură ce locuirea devine mai densă în zona precizată, așezarea de la Suceava își pierde caracterul de așezare „deschisă” (și, cu certitudine, rurală), ea căpătând o întăritură de tip „palisadă”, căreia i se alătură un șanț de apărare aferent, traseul acestei fortificații fiind identificat prin săpături arheologice.

Penuria izvoarelor scrise, ca și faptul că în primele două decenii de după constituirea statului medieval Moldova principalele centre politice ale noului stat s-au succedat de la Baia la Siret, lăsă Suceava într-un con de umbră, din care nu va ieși decât după 1380, când, într-un moment încă neprecizat, voievodul Petru I Mușatinul (1375-1391) mută - din rațiuni complexe - reședința principală a Moldovei de la Siret la Suceava, realitate devenită certă abia în anii 1387-1388. Din acel moment, Suceava va deține supremația politică, militară, administrativă și, nu în ultimul rând, religioasă între orașele Moldovei până în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, când voievozii țării vor începe să manifeste preferințe tot mai accentuate pentru orașul Iași, care va deveni, de altfel, capitala Moldovei, începând cu mijlocul secolului al XVII-lea.

Într-un timp foarte scurt după ce a devenit reședința principală a voievozilor Moldovei

(și, în orice caz, înainte de anul 1400), Suceava începe să se bucure de atenția specială a domniei, însuși voievodul Petru I Mușatinul luând inițiativa construirii în oraș a unei Curți domnești și a unei puternice cetăți de piatră (Cetatea Șcheia), situată la vest de oraș și amplasată pe un pînten înalt, cu pante abrupte, care îi asigura o poziție strategică remarcabilă.

Procesul consolidării structurilor urbane (în sensul cel mai complex al cuvîntului) ale Sucevei va continua și, cel puțin, în cursul primelor două decenii ale secolului al XV-lea, la aceasta contribuind, nu în chip neglijabil, unele măsuri de ordin economic adoptate în favoarea orașului de voievodul Alexandru cel Bun (1400-1432). Devenit unul dintre cele mai importante centre economice ale țării, orașul Suceava va cunoaște, tocmai în perioada amintită, începutul unei structurări interne (care va sta la baza întregii evoluții ulterioare a așezării), ușor de remarcat.

În al doilea rînd, este de remarcat faptul că, în aceeași perioadă, devine certă alcătuirea tramei stradale a Sucevei, drumurile comerciale, atât internaționale (poate chiar mai ales acestea), cât și cele de importanță internă, contribuind, decisiv, la trasarea acestei trame stradale, la începutul secolului al XV-lea. În explicarea rețelei stradale a Sucevei nu este suficientă însă influența factorului comercial, acesteia trebuind să i se adauge o alta, nu mai puțin importantă: trama stradală a Sucevei (care va rămîne, în esență, aceeași în tot cursul istoriei medievale a orașului) s-a constituit în funcție și de poziția ocupată de Curtea domnească din oraș, care cunoaște - începînd tocmai din primii ani ai domniei lui Alexandru cel Bun - o remarcabilă înflorire și o dezvoltare planimetrică puse în evidență tot de cercetările arheologice.

În primele trei decenii ale secolului al XVI-lea, mai puțin, dar spre mijlocul și, mai ales, în a doua jumătate a aceluiași secol, Suceava începe să prezinte semnele unui oraș în plină dezvoltare, atât pe plan teritorial, cât și sub raportul calității construcțiilor de locuit. Pe plan teritorial, descoperirile arheologice fac certă extinderea orașului către vest și sud, numărul complexelor aparținînd perioadei amintite fiind suficient de consistent, iar dacă la aceasta se adaugă și amplasarea unor noi edificii de cult, datînd din aceeași perioadă, se conturează certitudinea că orașul se dezvoltă anume pe direcțiile amintite

În ceea ce privește orașul, există suficiente motive să se aprecieze că, începînd cu a doua jumătate a secolului al XVII-lea, se înregistrează, în paralel, două procese la fel de importante, și anume: pe de-o parte, extinderea teritorială a Sucevei, cu mult în afara spațiului care intrase, cîndva, în limitele așezării apărute de fortificațiile epocii lui Ștefan cel Mare, este o certitudine, direcția de dezvoltare a orașului fiind precumpănitor spre vest-sud-vest; pe de altă parte, în spațiul mai mult sau mai puțin central al orașului, se înregistrează o evidentă creștere a densității locuirii, această ultimă realitate avînd însă urmări negative, nu lipsite de importanță: creșterea numărului construcțiilor de piatră și cărămidă, cele mai multe din acestea fiind ridicate pe beciuri, a afectat nivelurile de locuire anterioare, răzuirea și nivelarea terenului, pe suprafețe destul de întinse, provocînd distrugerea construcțiilor anterioare. În plus, odată cu abandonarea Sucevei (care, de data aceasta, va fi definitivă) de către domnie, Curtea domnească încetează să mai reprezinte principalul edificiu al orașului - în funcție de care, pînă la un moment dat, se structurase întreaga zonă centrală a acestuia -, casele orașenilor, prăvăliile și beciurile apropiindu-se tot mai mult de fosta reședință domnească din oraș. De altfel, judecînd după relatările, chiar și succinte, rămase

de la diferiți călători străini - care treceau, din ce în ce mai rar, prin Suceava -, nu numai Curtea domnească și Cetatea de Scaun sunt prezentate ca fiind într-un continuu proces de degradare, dar chiar despre oraș se vorbește, în termeni care nu lasă loc îndoielilor, că își pierde, tot mai accentuat, din vechea sa importanță, el devenind, practic, un centru urban de valoare cu totul secundară.

Distrugerea Cetății de Scaun a Sucevei de către obedientul domn Dumitrașcu Cantacuzino (1675), care, punând în aplicare ordinele primite de la Poartă, nu s-a mulțumit numai cu incendierea cetății, ci a încercat chiar aruncarea în aer a zidurilor acesteia, a pus capăt unei istorii de peste trei veacuri a acestei, cândva, falnice expresii a gloriei militare a Moldovei. Inițiativa voievodului amintit nu făcea însă decât să desăvârșească un proces (care se desfășurase lent) de degradare a orașului, ceea ce a însemnat, practic, trecerea Sucevei în rândurile orașelor de importanță secundară ale Moldovei. Tocmai de aceea, se poate spune că anul 1675 a reprezentat, pentru istoria Sucevei, încheierea unui ciclu istoric.

Structura internă a Sucevei în cursul secolului al XVIII-lea este foarte greu de identificat numai pe temeiul datelor oferite de cercetările arheologice și tocmai de aceea ea poate fi clarificată în mod satisfăcător numai începând din momentul în care cercetarea se poate întemeia pe date oferite de planurile austriece, întocmite după 1775, când Suceava intră în granițele teritoriului cedat Imperiului Habsburgic de către Imperiul Otoman, după pacea de la Kuciuk-Kainargi. În linii mari, nu se poate vorbi despre o extindere a teritoriului orașului, în decursul secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea, planurile austriece (inclusiv cele din secolul al XIX-lea) părând să sugereze (prin confruntarea lor cu izvoare scrise anterioare și cu rezultatele săpăturilor arheologice) două realități semnificative, și anume: pe de-o parte, trama stradală a Sucevei secolelor anterioare a continuat să se păstreze fără modificări esențiale; pe de altă parte, transformarea Sucevei într-un oraș eminent comercial a determinat o concentrare accentuată a activităților de profil într-un spațiu care a redefinit centrul orașului, fără să se țină însă seama de poziția ocupată anterior de Curtea domnească, fostul drum comercial internațional care traversa Suceava de la nord la sud devenind principala arteră a tramei stradale de la finele secolului al XVIII-lea și din secolul următor.

Una dintre problemele cele mai importante pe care le ridică studierea rolului și evoluției structurii interne ale orașului Suceava în perioada care a urmat instaurării stăpânirii austriece asupra zonei de nord a Moldovei este aceea a stabilirii măsurii în care noua sa funcție de oraș comercial (însuși dreptul de a ține un târg anual subliniind preponderența acestuia), care, chiar dacă era înzestrat cu o magistratură proprie, nu reprezenta și un centru administrativ, a influențat o redistribuire a zonei centrale a fostei capitale a Moldovei.

În absența unor documente cartografice foarte concludente, datând din perioada imediat următoare anului 1775, singura hartă a orașului care datează însă abia de la mijlocul secolului al XIX-lea (1856), devine concludentă numai prin confruntarea ei cu datele oferite de săpăturile arheologice, în lumina acestor date, este posibil să se constate că, într-adevăr, funcția preponderent comercială a Sucevei secolului al XIX-lea se materializează prin creșterea considerabilă a densității construcțiilor anume în imediata apropiere a fostei Curți domnești, ceea ce dovedește că vechiul centru comercial al

orașului din secolele XVI-XVIII își păstrează, în continuare, profilul economic. Dacă la aceasta adăugăm că fosta axă rutieră principală a orașului medieval (numită Ulița Mare) - care nu era altceva decât drumul comercial de interes internațional, venind dinspre Polonia și conducând, spre sud, la Baia - înregistrează, în continuare, o densitate de construcții neegalată în alte zone ale orașului, nu facem decât să evidențiem tendința firească de concentrare a activităților comerciale în același perimetru, în linii mari, în care se conturase cu cel puțin două secole în urmă.

Curând însă, după începutul secolului al XIX-lea, Suceava începe să joace și rolul unui centru administrativ, exercitându-și autoritatea asupra unui număr de cca 130 de sate, orașul beneficiind, concomitent, de un regulament de sistematizare. Cu toate acestea, instituțiile cu caracter administrativ, sanitar (spitalul orașului) și chiar cu profil militar nu vor beneficia decât cu mare întârziere de clădiri proprii, ele fiind instalate în clădiri vechi și nu într-un totuș satisfăcătoare. Abia târziu, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Suceava va începe să fie înzestrată cu construcții destinate unor instituții publice (în principal administrative și de învățământ), concentrate tot în zona centrală a orașului și purtând amprenta stilului arhitecturii austriece.

Totuși, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, s-a produs consolidarea caracterului precumpănitor negustoresc al zonei centrale a orașului, ceea ce, de fapt, nu reprezenta decât o continuare, în timp și spațiu, a unor structuri mai vechi, cu singura deosebire că, din punct de vedere etnic, elementele alogene vor deține primatul în aceste zone, localnicii neputând rezista concurenței noilor veniți.

Pe parcursul unei perioade de peste trei decenii, care a urmat revenirii Moldovei de Nord la statutul său normal de parte componentă a teritoriului României (1918-1940, 1941-1944), Suceava nu și-a modificat esențial nici profilul economic, nici structura urbanistică, orașul fiind foarte puțin afectat chiar de evenimentele tragice ale celui de-al doilea război mondial. Situația orașului nu a fost influențată nici măcar de creșterea rolului său administrativ și politic, vreme de cel puțin un deceniu după 1945 principalele activități desfășurându-se în vechile localuri ale prefecturii, primăriei și tribunalului, datând de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Mai mult, chiar principalele piețe ale orașului și-au continuat activitatea în vechile lor perimetre, ceea ce a făcut ca Suceava anilor '50 să fie puternic impregnată de spiritul și nota care se conturaseră în cursul secolului al XIX-lea.

Adevărata tragedie a orașului a început abia după anul 1950. În numele unei politici (juste în esență, dar dezastruos materializată) de aliniere a orașului la standardele considerate obligatorii pentru centrele cu rol administrativ și politic important, Suceava este supusă unei campanii furibunde de distrugere a vechiului său centru istoric.

Notă: Acest subcapitol prezintă extrase din: *Studiul de fundamentare istoric Municipiul Suceava*, elaborat de Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural National a județului Suceava în 2007 la comanda primăriei municipiului Suceava pentru întocmirea documentațiilor de urbanism PUZ/PUG

Evoluția localității în perioada comunistă

Momentul zero în evoluția postbelică a Sucevei îl constituie anul 1955, când, la nivel

central s-au planificat importante investiții pentru a forța industrializarea și urbanizarea uneia din cele 16 capitale de regiune - care avea pe atunci numai 20 de mii de locuitori și o producție industrială nesemnificativă. În vara aceluia an s-a hotărât ca viitoarele ansambluri de locuințe planificate să fie realizate în perimetrul orașului vechi, deși acesta avea un fond construit modest, dar semnificativ ca patrimoniu istoric. Soluția alternativă corectă ar fi fost probabil îndiguirea Luncii râului Suceava și construirea orașului nou în platoul inferior, de-a lungul râului regularizat, iar zona industrială să fie amplasată în aval, la sud de noua zonă rezidențială. Se trasase de la nivelul cel mai înalt sarcina stabilirii strategiei de dezvoltare forțată a unei capitale de regiune defavorizată. Totuși, marile inundații care tocmai avuseseră loc în iunie 1955, în lunca Sucevei, au fost argumentul hotărâtor în soluția stabilită (îndesire pe versant).

Evoluția istorică înregistrează astfel un episod dramatic : înlocuirea, într-o perioadă istoric foarte scurtă, a vechiului fond construit cu unul „nou” din punct de vedere fizic, dar perimat moral în câteva decenii, pe trasa stradală majoră existentă. Trasa secundară a fost în multe cazuri izolată împreună cu grupuri de case între blocurile de locuințe tăindu-se continuitatea legăturilor ca un fel de condamnare la o moarte lentă prin sufocare. Această substituție de fond s-a efectuat cu precădere în zona centrală, în „temeiul” unei dorințe „legitime” a regimului de democrație populară de a conferi fostei Cetăți de scaun domnesc, un „prestigiu” muncitoresc internațional, pe măsura vremurilor. Vechile locuințe parter, pe lot individual, au fost înlocuite, cu blocuri amplasate - conform tinerei științe a urbanismului liber – pe un teren comun (al nimănui).

Locuirea colectivă, funcțiunea dominantă ca ocupare a terenului, nu a apărut dintr-o cerință firească de existență și dezvoltare a localității, ci a fost indusă de o ideologie străină, în 4 etape succesive de „sistemizare”:

Etapa anilor 1948-1958, (numită „stalinistă” de către istorici).

Se caracterizează prin construcții de mică anvergură, bloculețe cu P+1 până la P+2 etaje, cu 1-2 scări, ocupate în întregime cu locuințe, pe sistemul constructiv zidărie portantă din cărămidă și planșee din beton armat. Aceste blocuri erau destinate atât muncitorilor și intelectualilor proaspăt sosiți la oraș, cât și activiștilor din primul eșalon, purtători ai progresului inclusiv prin modul lor de viață privată. Cel mai reprezentativ bloc al acestei perioade este cel de lângă Prefectură, transversal pe str. Ștefan cel Mare. Cinematografele din Burdujeni și Modern din centrul orașului au o arhitectura clasicizantă, preluată prin prisma viziunii autoritare a epocii.

Etapa anilor 1959-1967, pe care istoria o consemnează ca „hrușciovistă”. Modernismul revine în forță în țările din Estul european după Congresul al XX-lea al PCUS din 1956. Blocurile de locuințe ale acestei perioade, cu o arhitectură „epurată” față de cele anterioare (adică mai săracă) și mult restrânsă ca suprafețe utile, ambiționează urbanistic schimbări mult mai mari: ele conturează cartiere și piețe urbane noi (de remarcat un lucru, la Suceava: nu se creează nici o stradă nouă, cel mult desființează câteva crâmpene de străzi în zona Casei de Cultură), scop în care capătă funcțiuni publice (de regulă magazine) la parter. Este perioada în care betonul armat își ia avânt, experimentându-se tot felul de sisteme constructive bazate pe acest material. Îndrăznelile tehnologice – supraetajările

ajung până la P+10 – sunt înveselite de decoruri inspirate din cultura națională. Atmosfera socială e în continuare favorabilă progresului. Ca o prelungire a epocii anterioare, dar aproape de neexplicat, sunt realizarea extinderilor de la cladirile fostei Prefecturi (actuala arhiva) si Primarii austriece (actualul Consiliul Judetean) in stilul originar al cladirilor construite la sfarsitul secolului XIX si inceputul secolului XX, chiar daca in al doilea caz era forba chiar de sediul noului partid comunist.

Etapă anilor 1967 – 1977 – considerată una a „liberalizării” și a maximei prosperități cunoscute de România socialistă. Locuințele colective, care nu dau înapoi de la regimul P+4 „cucerit” în perioada anterioară, au un confort sporit, sunt mai largi (inclusiv ca număr de camere), au finisaje superioare la fațade și au și garaje la subsol sau demisol. Sunt construite într-un regim de credit ipotecar care încurajează inițiativa privată.

Etapă anilor 1977-1989 Marele cutremur de pământ din martie 1977 a marcat și o importantă ruptură în evoluția urbanistică a orașelor românești. Calamitatea naturală este speculată de conducerea politică pentru a-și însuși mai multe pârgii de comandă și a stopa dezvoltarea altor inițiative. Sub pretextul șubrezirii (de către cutremur) a unor construcții din centrele istorice, se ia hotărârea de a se demola străzi întregi și de a le înlocui cu semnele – cam fanate - ale progresului social și economic: blocurile de locuințe colective. Este perioada celor mai ample intervenții în orașele românești, în care se accentuează cel mai mult prăpastia dintre ideologia „luminoasă” și realitatea lipsită de speranță. Reflex fidel al acestei situații, arhitectura devine tot mai găunoasă: se admit fațade „jucate”, chiar și etaje false, în detrimentul confortului interior al apartamentelor.

Așezarea orașului pe platoul Sucevei între colinele ospitaliere care îl protejează – un proces organic și integrator până la al doilea război mondial – a fost contrariată de o sistematizare brutală, generând o atmosferă impersonală, aridă, comună tuturor centrelor industriale, inclusiv orașelor noi.

Analiza evoluției istorice a localității, pe baza ridicărilor cadastrale păstrate (planurile din 1856 și 1912), relevă câteva aspecte interesante privind trama stradală: Atât traseul străzii Ștefan cel Mare cât și cel al străzii Mihai Viteazul sunt consemnate în cadastrul austriac din sec. IX, cu lățimea lor actuală. Același lucru este evident pentru străzile care delimitează centrul medieval al Sucevei: Petru Rareș, Ana Ipătescu, Nicoale Bălcescu și Ștefan cel Mare.

O decizie urbanistică majoră contestabilă a constituit-o demolarea totală a vechiului centru comercial delimitat de zona Karl Marx și intersecția cu str. Ștefan cel Mare (fosta stradă Mare), soluție cristalizată, totuși după consumarea unor dezbateri la nivel local și anihilarea opoziției unor cadre tehnice, evenimente ce au avut loc după anul 1978. Materializarea acestei poziții s-a făcut în perioada 1980-1982 când s-au executat noile blocuri cu magazine la parter cu regim de înălțime P+4 (Ansamblul "Centru"), poziționate însă cu păstrarea traseului și prospectului aproape identic vechiului centru comercial, care însă avea un regim de înălțime P+1. Lipsa spațiilor de parcare și sistematizarea verticală defectuoasă, sporesc frustrarea privitorilor și utilizatorilor. Soluția de atunci contestată de specialiști mai ales după 1990 a fost impulsionată de "indicațiile de la Centru", de soluțiile adoptate după cutremurul din 1977.

Ulterior extinderea oraşului a continuat prin construirea cartierelor "Burdujeni" şi "Obcini", prin ocuparea parţială a satelor Burdujeni şi Sf. Ilie integrate în municipiu şi finalizarea investiţiilor din platformele industriale, populaţia ajungând la 120 mii de locuitori în 1990.

Relevăm totuşi şi partea pozitivă a dinamicii urbane prin realizarea unor dotări social-culturale importante, utile şi necesare creşterii nivelului de civilizaţie, acestea fiind uneori produse de arhitectură de remarcabilă calitate (stadionul Areni, Casa de Cultură, actualul sediu al Universităţii, Spitalul Judeţean, Sediul poliţiei, Sediul Renel, hotelul Arcasul s.a.)

În perioada 1965-1970 Suceava a beneficiat de prezenţa unei echipe de arhitecţi în frunte cu arh. Nicolae Porumbescu care a influenţat pozitiv şi strategia de restructurare şi dezvoltare urbană (străpungerea Bd. George Enescu, artera alternativă M. Şeptilici - Zamca- Iţcani, artera ocolitoare N-V, amplasarea corectă a blocurilor turn de pe strada Mihai Viteazu şi Maraseşti în raport cu fronturile existente de case, ş.a.).

În 1962 se iniţiază lucrări sistematice de restaurare a Cetăţii de Scaun Suceava de către Direcţia Monumentelor Istorice (sistate în 1977, în urma desfiinţării acestei instituţii). De altfel monumentele istorice medievale au fost atent restaurate fiind importante pentru valorificarea lor în politica naţionalistă comunistă a perioadei

Evoluţia localităţii după 1990

După 1990 Suceava cunoaşte transformări, marcate de decizii urbanistice punctuale. Planul urbanistic general finalizat în 1996 a fost încă de la început *victimă* urbanismului derogatoriu ce s-a manifestat prin cele cca 350 de Planuri urbanistice zonale sau de detaliu ce au pus în aplicare voinţa constructivă a noii societăţi.

Poate cea mai importantă transformare este înlocuirea fostelor unităţi industriale ce au făcut gloria industriei planificate socialiste cu spaţii comerciale de tip supermarket sau mall: *Carrefour* şi *Baumax* în locul fostului Combinat de industrializare a lemnului, *Iulius Mall*, *Bricostore* şi *Auchan*, în locul IFA, *Dedeman* în locul IUPS, *Lidl* în zona Combinatului de celuloză şi hârtie, *Kaufland* în locul Fabricii de tricotaje *ZIMBRU Univers* şi *BILLA* în locul fostului ILF, *Real* în zona Rulmentul, etc. Tot o astfel de dotare, centrul comercial *METRO*, a iniţiat urbanizarea terenurilor ce au fost rezervate în toată perioada socialistă cercetării agricole, destinaţie susţinută direct de Academia română prin reprezentanţii politici ai perioadei respective, ce a împiedicat dezvoltarea firească a oraşului spre sud –est

Creşterea spectaculoasă a parcului auto, chiar în contextul scăderii populaţiei nu a putut fi compensată în lipsa unor centuri de ocolire (nefinalizate sau nici macar iniţiate) prin ameliorările locale ale tramei stradale (largiri locale, sensuri giratorii etc.). Lipsa locurilor de parcare a fost agravată de ocuparea de către construcţii a unor parcuri publice (parcarea din faţa *TELECOM* sau de lângă stadion). Restructurarea zonei Casei de cultură prin crearea parcarilor subterane nu este încă o soluţie asimilată de comportamentul cetătenilor municipiului.

Fenomenele specifice perioadei de după 1990 au fost și continua a fi, în ceea ce privește construcția de locuințe, tendința de indesire a ansamlurilor de locuințe și ocuparea terenurilor perimetrale ale teritoriului municipiului cu locuințe individuale chiar în lipsa unor trame stradale bine structurate și a dotărilor edilitare.

În această perioadă se reia și se aduce în stadiul de a fi deschis publicului la o nouă dimensiune proiectul *Muzeul satului* inițiat în perioada anterioară și se finalizează restaurarea *Cetății de scaun*. Aceste două proiecte creează premisele integrării întregii zone a parcului Cetății și obținerea unei reale zone de agrement.

Mutarea sediului Primăriei mun. Suceava în 2003, în fostul sediu al Băncii Agricole, a determinat în 2009 propunerea de reconfigurare a zonei centrale printr-o documentație P.U.Z. ce a propus o zonă centrală bipolară, polul centrului vechi adăpostind dotările administrative și culturale de interes județean, iar cel de-al doilea pol zona administrației locale reprezentate de Primărie și viitorul Centru de conferințe localizat pe amplasamentul actualului Stadion „Areni”. Punerea în aplicare și materializarea acestui plan aștepta încă decizii importante ce nu pot fi încă susținute de conjunctura economică.

Nota: Acest subcapitol prezintă și extrase din studiul: PENTRU A ȘTI UNDE VREM SĂ AJUNGEM, SĂ PRIVIM ȘI ÎN URMĂ, elaborat de arhitect Ion Andriu în 2015

CLĂDIRI ȘI ANSAMBLURI PROPUSE PENTRU INTRODUCEREA ÎN LISTA MONUMENTELOR ISTORICE

Prin studiul actual se identifică imobile clădiri și ansambluri urbanistice ce sunt propuse pentru introducerea în lista monumentelor istorice acordându-se o atenție deosebită patrimoniului secolului XX recent și chiar contemporan.

1. Casa de Cultură

CASA DE CULTURĂ (A SINDICATELOR) SUCEAVA (1966-1969)

Lucrarea arhitecților Nicolae Porumbescu și Maria Porumbescu-Vaida, situată în noua piață a orașului, datorită poziției sale urbanistice și prestanței expresiei sale plastice, a devenit edificiul cel mai reprezentativ al orașului. Soluționării interioarelor în ideea continuității spațiale îi corespunde o plastică de exterior la care concură trei elemente: tehnica contemporană a betonului armat, tectonica tradițională ca expresie a sistemului stâlp-grindă, la care se adaugă reminiscențe formale ale contraforților și zidurilor pictate ale arhitecturii moldovenești și procedeul meșteșugăresc al prelucrării manuale a tencuielilor de ciment alb. Autorii creează un ordin de beton armat, rezultatul transfigurării arhitecturii populare de lemn.

(„Istoria arhitecturii în România” – Gheorghe Curinschi Vorona)

2. Hotel Continental/Arcasu (1968-1970 – arh. Leon Strulovici)

Proiectantul a realizat o compoziție volumetrică extrem de apreciată punând în valoare și creând o incintă pentru prezența izolată a Bisericii Sf. Nicolae (restaurată de arh. N. Diaconu) și beneficiind de un spațiu verde și o zonă de percepție extrem de generoasă. Arhitectura hotelului este caracterizată de un modernism funcțional, sobru și inspirat.

3. Universitatea “Stefan cel Mare” (Institutul Pedagogic – 1968-1969 – arh.

Miclescu Sandu si Marius Smigelsci)

Lucrare care a adoptat o solutie de ansamblu cu un „patio” deosebit de bine dimensionat care rezolva inspirat functionalitatea obiectivului executat cu o deosebita acuratete. Detaliile atent concepute pun in valoare ansamblul. Solutia a permis extinderile ulterioare care se integreaza intr-un campus universitar unitar desi cuprinde multiple functiuni si specialitati.

4. Planetariu si Observator Astronomic (1978-1980 – arh. Calin Irimescu)

Obiectiv special care propune adaptarea unei forme circulare expresive pentru o functiune foarte complexa. O prezenta originala bine amplasata si integrata zonei.

5. Casa de oaspeti (1966, arh. Nicolae Porumbescu)

Fosta resedinta a lui Nicolae Ceausescu din Suceava, situata intr-un cadru natural deosebit la circa un kilometru de centru orasului si in vecinatatea Cetatii de Scaun a lui Stefan cel Mare.

Intr-o cladire de dimensiuni medii sunt reluate procedee si detalii ce au consacrat stilul promovat de arhitect. De remarcat integrarea in natura fiind create (terase si incaperi vitrate) din care percepi exteriorul si volumetria arhitecturala lipsita de monumentalitate.

6. Uzina Electrică (1910)

Punerea în funcțiune a Uzinii electrice a avut loc la 12 octombrie 1908. Construcția a fost realizată pe malul Pârâului Cetății de către firma „Societatea Unificată de Electricitate Viena”, în urma contractului semnat pe 3 mai 1907. A fost astfel introdus iluminatul public electric, cu becuri incandescente.

Clădirea a suferit pagube însemnate în timpul primului război mondial, fiind refăcută în perioada următoare.

7. Rezervorul de Apa (1912)

Clădirea a fost realizată în perioada de ocupatie austriaca. În această clădire era pompată apa dinspre Uzina de Apa de pe strada Apeductului.

8. Casa administratorului si statia de pompe (1912) din cadrul ansamblului Uzina de Apa, declarata deja monument istoric

9. Turnul fostului abator Burdujeni

In anul 1911 s-a infiintat în Burdujeni „Abator Export” fabrică de mezeluri si „bacon”.

Din 1933, timp de 10 ani a fost preluată de firma „Uniunea Anglo-Română pentru Industria Baconului, SAR Burdujeni-România, Abator de export al Statului”. Silueta sa este o prezenta remarcabila fiind un simbol al orasului.

10. Depou Gara SUCEAVA (Burdujeni)

Cladirea apartine de complexul garii Suceava Nord, a carui cladire principala este monument istoric , dar nu are o utilizare in acest moment , fiind supusa degradarii. Valorificarea printr-o refunctionalizare ar putea face din acesta “bijuterie” de caramida o dotare urbana remarcabila.

11. Scoala Jean Bart

Cladirea a fost construita in jurul anilor 1850 aici functionand prima scoala mixta din Burdujeni. Corpul B al scolii a fost construit in anul 1902, fiind destinat sa gazduiasca orele de curs pentru cei 300 de elevi cat numara atunci targul.

Pana in 1912 in Burdujeni a existat o singura scoala care functiona cu sase clase de baieti. Fetele invatau intr-o sala din localul primariei.

12. Fosta Primarie Burdujeni

În anul 1902 se ridică un nou sediu al primăriei comunei Burdujeni. Clădirea a fost construită după proiectul inginerului V. Em. Halaceanu. Planul în formă de U formează o curte în partea de spate a clădirii spre care dau încăperile principale.

13. Școala nr.6

Corpul A al Școlii Generale nr. 6 din Burdujeni a fost construit în 1912. În același an s-a ridicat o clădire lângă școală ce a servit drept locuință a directorului, iar acum servește drept magazie a școlii.

Din 1912 și până astăzi, trecerea timpului pare să nu-și fi pus pecetea prea mult asupra clădirii, dar nici nu a determinat autoritățile locale să întreprindă măsuri de reabilitare.

14. Clădire auxiliara Gara Suceava Nord (Ițcani)

Clădirea aparține de complexul gării Suceava Nord a cărui clădire principală este monument istoric.

Deși într-o stare foarte degradată prin utilizare ca locuință de serviciu mai prezintă elemente de finisaje (pardoseli,tavane) care sunt din aceeași familie cu decorațiile clădirii principale a gării.

CLADIRI CU VALOARE ARHITECTURAL AMBIENTALĂ

Prin analiza fondului construit existent după criteriul valorii sale arhitecturale și ambientale au fost identificate următoarele clădiri care necesită un regim de protecție impus prin regulamentul general aferent PUG- ului

- 1. Spitalul Județean Suceava**
- 2. Inspectoratul Județean de Poliție Suceava**
- 3. Direcția Silvică**
- 4. Biserica Catolică**
- 5. Clădire pe str. Vasile Bumbac nr.8**
- 6. Clădire Ion Grămadă nr. 3 actuala Casa Prieteniei**

Clădirea din strada Ion Grămadă nr. 1-3 este una din puținele clădiri ce alcătuiau centrul orașului la sfârșitul secolului XIX care nu a fost demolată în perioada comunistă.

Ea a fost utilizată în mod succesiv ca locuință, sediu al Băncii Naționale (din 1927), sediu SANEPID și a făcut obiectul unor numeroase studii ce prevedeau operațiuni de la simpla amenajare până la desființarea clădirii, în funcție de beneficiar. Soluția de refuncționalizare adoptată în final fiind un deznodământ fericit.

- 7. Front strada Ștefan cel Mare (casa Schorr, sediul al I.R.E. (arh. Dan Sergiu Hanganu, 1968))**

Singurele clădiri cu adevărat urbane ce au rezistat urbanismului socialist în zona centrală au beneficiat de o integrare corectă prin completările cu fronturi de clădiri noi. Se impune în continuare un regim de protecție a fațadelor față de intervenții ce pot denatura caracteristicile originale.

- 8. Casă strada Cireșilor nr.1 (1966 - arh. Nicolae Porumbescu)**

Printre toate operele maestrului în cei 50 de ani de activitate se regăsește o singură vilă, duplex familial, și acesta se află în Suceava pe str. Cireșilor, nr. 1.

Din exterior, vila pare o construcție impozantă, dar interiorul este mult mai mic, acesta

prelungindu-se către exterior prin intermediul celor două terase imense.

În anul 2004 casa a fost supraetajată (proiect AGD Suceava). Extinderea s-a făcut sub forma articulată, unui volum primar, paralelipipedic, perpendicular pe clădirea existentă, evident delimitată de aceasta. S-a optat pentru o finisare exterioară sobră în tencuială albă lisă și placaj din lemn de molid impregnat în conjuncție cu finisajul texturat al volumului sculptural al casei originare.

9. Casă strada Mirauți nr.12

10. Casă strada Mirauți nr.3

11. Sinagoga Gah, strada Dimitrie Onciul

12. Imobil strada Gării nr. 9 actuala secție de Poliție din cartierul Ițcani. În trecut a fost sediul oficiului poștal din Ițcani. A fost construită în stil austriac.

13. Imobil strada Gării nr. 11. Școala veche din Strada Gării. După mutarea școlii, aici a funcționat secția Service Automatizări Industriale Suceava a Întreprinderii Antrepriză Montaj Service Automatizări Telecomunicații (IAMSAT) București.

14. Biserica romano-catolică Sfânta Elisabeta, strada Gării nr. 13 - construită în anul 1902 pentru comunitățile de germani și poloni de religie romano-catolică din Ițcani. În prezent este filială a Parohiei romano-catolice „Sfântul Ioan Nepomuk” din municipiul Suceava.

15. Casa Strada Gheorghe Doja nr.3 în stil austriac

16. Fostul Pichet de grăniceri din Ițcani strada Gheorghe Doja nr. 51. Clădirea ce a găzduit pichetul de grăniceri până în anul 1918 a fost construită de autoritățile austro-ungare la limita între actualele cartiere sucevene Burdujeni și Ițcani.

17. Grup de clădiri aparținând Gării Burdujeni de pe str. Jean Bart și str. Nicolae Iorga

MONUMENTE ISTORICE

Monumentele istorice de importanță națională, categorie A, sunt amplasate în principal în zona centrală, zonele de protecție ale acestora împreună cu cele ale monumentelor de categorie B formând în această parte a orașului o zonă construită protejată compactă, deși monumentele propriu zise se prezintă ca elemente punctuale în mijlocul orașului nou construit în perioada comunistă, prin demolarea fondului vechi:

- Vatra orașului medieval Suceava – zona cuprinsă între str. Cetății, Luca Arbore și Petru Mușat
- Vechiul centru medieval Suceava – zona cuprinsă între str. Petru Rareș (la Nord), Ana Ipătescu (la Est), Nicolae Bălcescu la Sud și Ștefan cel Mare la Vest.
- Ansamblul „Curtea Domnească – str. Ana Ipătescu f.n. – sec. XIV - XVII
- Vechea zonă comercială a Sucevei – Str. Armenească și Dragoș Vodă – sec. XIX – ambele fronturi de clădiri);
- Mănăstirea „Sf. Ioan cel Nou”, cu biserica Sf. Gheorghe (monument aflat pe lista patrimoniului mondial - UNESCO);
- Biserica „Învierea Domnului” – Vascesenia – Ana Ipătescu nr. 14 – 1551
- Biserica „Sf. Nicolae” Prăjescu – str. Mihai Viteazul nr. 2 - 1611
- Ansamblul bisericii „Sf. Dumitru” – str. Ștefan cel Mare nr. 1 – sec. XIV – XVI.

Monumentele de categorie A amplasate excentric au o importanță deosebită în definirea și menținerea siluetei orașului :

- Ansamblul Mănăstirii Zamca
- Cetatea de Scaun
- Biserica Adormirea Maicii Domnului. – Ițcanii Vechi
- Biserica Sf. Gheorghe. – Mirăuți
- (lista completă a monumentelor este prezentată în anexă)

Prezentare detaliată a Bisericii „Sf. Gheorghe” a Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava înscrisă în Lista Patrimoniului Mondial – LPM (UNESCO)

În anul 1990, Statul Român a înaintat Comitetului Patrimoniului Mondial dosarul pentru înscrierea în Lista Patrimoniului Mondial a bunului cultural serial ”Biserici din Moldova”, alcătuit din:

- Biserica „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul” din satul Arbore, comuna Arbore, județ Suceava
- Biserica „Adormirea Maicii Domnului și Sf. Gheorghe” a Mănăstirii Humor, comuna Mănăstirea Humorului, județ Suceava
- Biserica „Buna-Vestire” a Mănăstirii Moldovița, comuna Vatra Moldoviței, județ Suceava
- Biserica „Înălțarea Sfintei Cruci” din Pătrăuți, comuna Pătrăuți, județ Suceava
- Biserica „Sf. Nicolae” a Mănăstirii Probota, oraș Dolhasca, județ Suceava
- **Biserica „Sf. Gheorghe” a Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava, județ Suceava**
- Biserica „Sf. Gheorghe” a Mănăstirii Voroneț, oraș Gura Humorului, județ Suceava

În dosar, singurul plan pentru identificarea **Bisericii „Sf. Gheorghe” a Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava** este prezentat în Fig. 1.

(<https://whc.unesco.org/uploads/nominations/598bis.pdf>). Așadar, în dosarul de înscriere în LPM din anul 1990 nu a existat o delimitare a monumentului istoric și a zonei de protecție propuse.

La a 11-a Sesiune a Comitetului Patrimoniului Mondial, desfășurată la Cartagena, în Columbia, în anul 1993, a fost adoptată decizia de înscriere în Lista Patrimoniului Mondial (LPM) a monumentului istoric serial ”Biserici din Moldova” în baza criteriilor:

Criteriul (i):

constituie un exemplu excepțional de tip constructiv, arhitectural sau tehnic de ansamblu sau peisaj, care ilustrează etape semnificative din istoria omenirii;

Criteriul (iv):

constituie un exemplu excepțional de tip constructiv, arhitectural sau tehnic de ansamblu sau peisaj, care ilustrează etape semnificative din istoria omenirii;

În decizie este notată valoarea excepțională a **picturii murale exterioare**.
(<https://whc.unesco.org/en/decisions/3350>)

La a 34-a Sesiune a Comitetului Patrimoniului Mondial, desfășurată la Brasilia, în anul 2010, cu prilejul extinderii monumentului istoric serial **Biserici din Moldova**, număr de identificare în LPM: 598 bis, prin înscrierea în Lista Patrimoniului Mondial a Bisericii "Învierea Domnului" a Mănăstirii Sucevița, a fost adoptată următoarea Declarație de Valoare Universală Excepțională. (<https://whc.unesco.org/en/decisions/4022>):

Scurtă sinteză

Bisericile cu pictură murală exterioară din nordul Moldovei, construite în perioada: sf. sec. XV – sf. sec. XVI, sunt capodopere inspirate din arta bizantină. Aceste opt biserici din nordul Moldovei sunt unice în Europa. Ele sunt autentice și, în mod deosebit, bine conservate. Departate de a fi doar simple decorații murale, picturile alcătuiesc o acoperire sistematică a tuturor fațadelor și reprezintă cicluri complete de teme biblice. Compoziția lor excepțională, eleganța personajelor și armonia culorilor, se combină perfect cu peisajul înconjurător.

Criteriul (i):

reprezintă o capodoperă a geniului creativ uman;

Picturile exterioare ale bisericilor din nordul Moldovei acoperă toate fațadele. Ele reprezintă un fenomen artistic unic și omogen, inspirat direct din arta bizantină. Sunt capodopere de pictură murală, de o valoare estetică excepțională prin cromatismul lor desăvârșit și remarcabila eleganță a personajelor. Ele ilustrează cicluri complexe de teme biblice, în tradiția creștină ortodoxă.

Criteriul (iv):

constituie un exemplu excepțional de tip constructiv, arhitectural sau tehnic de ansamblu sau peisaj, care ilustrează etape semnificative din istoria omenirii;

Ideea de a acoperi complet cu pictură suprafețele exterioare ale bisericilor constituie un înalt exemplu de tip de construcție și de decorație a bisericilor adoptat în Moldova, care ilustrează contextul cultural și religios din Balcani, în perioada cuprinsă între sfârșitul secolului al XV-lea și sfârșitul secolului al XVI-lea.

În anul 2004, Comitetul Patrimoniului Mondial a inițiat **Retrospective Inventory/ Inventarierea Retroactivă**, odată cu **Periodic Reporting/Raportarea periodică**.

Obiectivele Retrospective Inventory au constat în colectarea de informații privind proprietățile înscrise în LPM cu mult timp în urmă, printre care: limitele și suprafețele proprietății și zonei de protecție și coordonate geografice, informații care nu fuseseră furnizate în dosarele de clasare. Aceste clarificări au fost solicitate și României în anul 2009.

Clarificările privind monumentele istorice înscrise în LPM: Sate cu biserici fortificate din Transilvania, Mănăstirea Horezu și Biserici din Moldova, au fost transmise de Statul Român și adoptate în anul 2010, la a 34-a Sesiune a Comitetului Patrimoniului Mondial, desfășurată la Brasilia. (<https://whc.unesco.org/en/decisions/4258>).

*Harta delimitării proprietății înscrise în LPM Biserica „Sf. Gheorghe” a Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava și a zonei sale de protecție, parte a deciziei adoptate în anul 2010 de Comitetul Patrimoniului Mondial, este prezentată în Fig. 2.
(https://whc.unesco.org/en/list/598/multiple=1&unique_number=1728).*

În prezenta documentație tehnică Actualizare PUG Municipiul Suceava, delimitarea bunului înscris în LPM și a zonei sale de protecție propuse s-a realizat pe baza analizei evoluției istorice a monumentului istoric și a contextului său urban, a valorii culturale complexe și a palierelor de vizibilitate spre și dinspre monumentul istoric, folosindu-se suport topo-cadastral actualizat. Au fost respectate prevederile Legii 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice – republicată, cu completările și modificările ulterioare, Cap. I, art. 9 (1): ”Pentru fiecare monument istoric se instituie zona sa de protecție, delimitată pe baza reperelor topografice, geografice sau urbanistice, în funcție de trama stradală, relief și caracteristicile monumentului istoric, după caz, prin care se asigură conservarea integrată și punerea în valoare a monumentului istoric și a cadrului său construit sau natural.”

Modificările rectificative ale limitelor proprietății înscrise în LPM și ale zonei sale de protecție vor fi transmise către Centrul Patrimoniului Mondial după aprobarea PUG prin HCL

SITURI ARHEOLOGICE

În conformitate cu Repertoriul Arheologic Român (RAN) avem următoarele situri pe teritoriul UAT Suceava:

- [146272.08](#) - Situl Mănăstirii Zamca (Sf. Oxen) de la Suceava
- [146272.15](#) - Biserica Adormirea Maicii Domnului - Ițcani Vechi de la Suceava
- [146272.07](#) - Biserica armeano-gregoriană Sfânta Cruce de la Suceava
- [146272.18](#) - Ansamblul sitului medieval al bisericii Sf. Gheorghe Mirăuți din Suceava. În apropierea Curții Domnești din Suceava, cartierul Mirăuți
- [146272.02](#) - Situl arheologic de la Suceava - Turnu Roșu
- [146272.05](#) - Situl arheologic de la Suceava - Ferma 2 Ițcani
- [146272.17](#) - Ansamblul sitului medieval al bisericii Sf. Gheorghe Mirăuți din Suceava. În apropierea Curții Domnești din Suceava, cartierul Mirăuți
- [146272.11](#) - Biserica Sf. Ioan Botezătorul din Suceava. Curtea Domnească
- [146272.10](#) - Platoul din fața Cetății de Scaun-Câmpul Șanțurilor. la marginea de E a orașului și pe pantele de N ale dealului
- [146272.06](#) - Mănăstirea Sf. Ioan cel Nou de la Suceava
- [146272.09](#) - Casa de lemn Ungureanu Samoilă (Seserman) de la Suceava
- [146272.12](#) - Situl arheologic de la Suceava-cartier Burdujeni
- [146272.04](#) - Situl arheologic de la Suceava- Orașul medieval. între străzile Cetății,

Luca Arbore, Petru Mușat, inclusiv incinta Bisericii "Sf. Gheorghe – Mirăuți"

[146272.03](#) - Situl arheologic de a Suceava-Vechiul centru medieval. întreaga zonă cuprinsă între Str. Petru Rareș (N), Ana Ipătescu (E), Nicolae Bălcescu (S), Ștefan cel Mare (V)

[146272.01](#) - Cetatea de la Scheia -Suceava - Dealul Șeptilici. la marginea de NV a orașului

Situri arheologice reperate prin studiul istoric al Direcției de Cultură și Patrimoniu

Sit arheologic Șipote
Sit arheologic Stadion
Sit Cimitir evreiesc
Sit necropolă centru
Sit necropolă și biserica casa didactică
Sit necropolă și biserică universitate
Sit tipografie

Sit arheologic Stațiunea agricolă
Sit arheologic Spital
Sit arheologic Tătărași
Sit arheologic str. Ana Ipătescu
Sit arheologic Aleea Nucului
Sit arheologic str. Prunului
Sit arheologic Ambro
Sit arheologic Dealul Vămii
Sit arheologic Sieri
Sit arheologic Velnița

ZONE CONSTRUITE PROTEJATE

Prezentul studiu de fundamentare privind zonele construite protejate va permite „delimitarea primară a zonelor construite protejate (evidențiate ca unități teritoriale de referință)” în conformitate cu „Metodologia de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate PUZ” probată prin Ordinul ministrului transporturilor, construcțiilor și turismului nr. 562 / 2003 art. 8 (apărută în MO al României Partea I Nr. 125 bis / 11.II.2004) „obligația elaborării PUZCP fiind înscrisă în regulamentul local de urbanism aferent PUG”.

De asemenea pe lângă zonele de protecție ale monumentelor istorice sunt identificate și propuse zone construite protejate care includ clădiri cu valoare istorică și arhitecturală fiind reprezentative pentru tipologii constructive și urbanistice în diverse etape de construcție a orașului.

Studiul de identificare și delimitare se fundamentează pe analiza morfologică din perspectivă istorică a municipiului Suceava și a vecinătăților sale și aplică principiile stabilite prin Ordinul Ministrului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului (MTCT) nr. 562/20.10.2003 (M. Of. nr. 125 bis/11.02.2004) pentru aprobarea Reglementării tehnice „Metodologie de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate (PUZ)”.

ZCP.1. Zona construită protejată - PIAȚA CENTRALĂ

DESCRIERE

a) Delimitare

Zonă delimitată de aleea Ion Grămadă, strada Ana Ipătescu, incinta blocurilor de pe pietonalul Str. Ștefan cel Mare, strada Meseriașilor, strada Ciprian Porumbescu, strada Vasile Bumbac, incinta clădirii Enel și tranversează strada Ștefan cel Mare spre aleea Ion Grămadă

b) Caracteristici

PIAȚA CENTRALĂ (1962-1963)

Concept urbanistic proiectat de arh. Horia Constantinescu și Eusebie Latiș. Piața de factură clasică are un concept vertical reprezentat de blocul turn (P+M+10E), deschis spre Cetatea de Scaun a Sucevei. Blocul de locuințe P+4 cu spații comerciale la parter (și mezanin) prezintă pe latura de sud un portic, bine integrat volumetric și funcțional urbanistic.

Latura de vest a fost ulterior completată cu prezența impozantă a Casei de Cultură și frontul de sud se continuă cu sediul al I.R.E. (arh. Dan Sergiu Hanganu, 1968)

c) Evoluție

Piața 22 Decembrie s-a numit inițial Piața 23 August, nume ce a fost schimbat după Revoluția din decembrie 1989. Ea a apărut în anii '60, ca urmare a sistematizării centrului Sucevei din perioada comunistă, când o mare parte din clădirile vechi au fost demolate și pe locul lor a apărut un complex nou de blocuri de locuințe.

În anii '80 s-au făcut lucrări de refatare și s-au realizat sarpante și învelitori de tiglă la locuințele colective ce închid piața

Timp de circa patru decenii, configurația acestui spațiu public a rămas aproape neschimbată, până în anul 2010, când au început lucrările de construcție la parcurile subterane din subsolul pieței. Lucrările au fost finalizate la sfârșitul anului 2012. Cu această ocazie a fost reamenajat și spațiul pieței propriu-zis.

d) Agresiuni

Refatarea și sarpantele realizate în anii '80 constituie principala agresiune făcută asupra ansamblului

Mutilarea și agresarea fondului construit prin reclame agresive

Intervenții de amenajare a spațiului public care alterează configurația originală a pieței;

Intervenții asupra fondului construit care alterează imaginea urbană

e) Valoare

Punctul central al orașului, cunoscută sub numele de Piața Centrală sau Esplanada din fața Casei de Cultură.

f) Grad de protecție

Maxim – se protejează valorile arhitectural – urbanistice în ansamblul lor: trama stradală, fondul construit, caracterul și valoarea urbanistică.

g) Intervenții

Necesitatea unor lucrări de reabilitare a fondului construit pentru revenirea la caracteristicile valoroase ale arhitecturii inițiale.

Conservarea fronturilor și spațiilor constituite existente.

Adoptarea unui sistem de publicitar unitar.

ZCP.2. Zona construită protejată – CURTEA DOMNEASCĂ

DESCRIERE

a) Delimitare

Zonă delimitată de strada Curtea Domnească, alea ce delimitează Biserica Sfântul Dumitru pe latura de vest, strada Petru Rareș, strada Ana Ipătescu, laturile de nord și est a curții Bisericii Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul (Domnițelor), strada Ștefăniță Vodă, laturile de sud și est a Curții Domnești.

b) Caracteristici

Prezintă caracteristicile unui ansamblu de factura medievală, unitar și continuu realizat de bisericile incluse în ansamblu, turnurile clopotniță și ruinele Curții Domnești legate de spațiile verzi dintre ele.

c) Evoluție

Curtea Domnească din Suceava este construită între secolele al XIV-lea și al XVII-lea în vechiul centru medieval al orașului.

Ea a fost ridicată la sfârșitul secolului al XIV-lea. Arsă într-un incendiu, a fost reconstruită de Ștefan cel Mare (1457-1504) și refăcută în timpul lui Vasile Lupu (1634-1653). Curtea Domnească din Suceava a fost abandonată la sfârșitul secolului al XVII-lea, iar zidurile sale au început să fie demantelate. În prezent, ea se află în stare de ruine.

Din ansamblu face parte și biserica care a avut rol de paraclis al Curții Domnești, **Biserica Sf. Ioan Botezătorul**, cunoscută și sub numele de Biserica Beizadelelor sau a Domnițelor. A fost ridicată de Vasile Lupu în jurul anului 1642.

Biserica Sfântul Dumitru, aflată în apropierea Curții Domnești, a fost ctitorită între anii 1534-1535, de către domnitorul Petru Rares. Turnul clopotniță se afla în partea sud-estică a bisericii, la o distanță de treizeci de metri de aceasta. Turnul a fost construit între anii 1560-1561, de către domnitorul Alexandru Lapusneanu, ginerele ctitorului Petru Rares.

Ansamblul „Curtea Domnească” din Suceava a fost inclus pe Lista monumentelor istorice de categoria A în județul Suceava din anul 2004 având cod LMI SV-II-a-A-05471.

Biserica „Sf. Ioan Botezătorul”, monument istoric de categoria A, având codul LMI SV-II-m-A-05483

Biserica Sf. Dumitru monument istoric de categoria A, având codul LMI SV-II-a-A-05479.

d) Agresiuni

Zona ruinelor aparent abandonată, invadată de vegetație

Strada Ana Ipatescu ce desparte Biserica Domnitelor de Curtea Domneasca.

e) Valoare

Zona simbol a oraşului medieval orientata spre Cetatea de Scaun a Suceavei

f) Grad de protecție

Maxim – se protejează valorile arhitectural – urbanistice, istorice și de mediu natural în ansamblul lor: trama stradală, fondul construit, caracterul și valoarea urbanistică.

g) Intervenții

Restaurarea și conservarea construcțiilor și spațiilor existente

ZCP.3. Zona construită protejată - STR. PETRU RAREȘ

DESCRIERE

a) Delimitare

Zonă delimitată de strada Petru Rareș, strada Ștefan Ștefurea, laturile din spate (nord-est) ale parcelelor aflate pe partea dreaptă a strazii Petru Rareș de la nr. 54 la nr.44 și strada Avram Iancu

b) Caracteristici

Front stradal caracteristic pentru țesutul urban istoric, construit la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea

c) Evoluție

Stradă ce se suprapune peste vechea str. Urita Lunga sau Urita Fruntea din vechea zonă comercială a oraşului.

c) Agresiuni

Intervenții asupra fondului construit care alterează imaginea de ansamblu.

Tratare neunitară a fațadelor prin cromatică și texturi utilizate.

Intervenții de remodelare a fațadelor prin aplicarea unor sisteme de termoizolare.

Disponerea neunitară a unor reclame și acoperirea unor mari suprafețe din fațadă.

d) Valoare

Acest fragment de front stradal ce reprezintă o rămășiță a întregii zone comerciale demolate în anii '80.

e) Grad de protecție

Ridicat – se protejează valorile arhitectural – urbanistice și istorice în ansamblul lor: trama stradală, fondul construit, caracterul și valoarea urbanistică.

f) Intervenții

Restaurarea și conservarea construcțiilor

Interzisă modificarea expresiei arhitecturale sau alterarea elementelor arhitecturale caracteristice

Refacerea modernizării fațadei

ZCP.4. Zona construită protejată - STR. MIHAI VITEAZUL

DESCRIERE

a) Delimitare:

Zonă delimitată de strada Mihai Viteazul și limitele parcelelor aflate de-a lungul străzii Mihai Viteazul de la nr. 44 la nr. 26

b) Caracteristici:

Clădirile ilustrează o anumită tipologie de clădire de locuit, reprezentativă pentru la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea

c) Evoluție:

Stradă dezvoltată pe traseul vechii cai ferate ce urca în oraș dinspre gara Itcani.

d) Agresiune:

Lipsa de întreținere, mutilarea ancadramentelor și decorațiunilor de pe fațade

Tratarea neunitară a fațadelor aceleiași clădiri.

Frecvente transformări ale clădirilor, care conduc la modificarea imaginii originale

Tratări neunitare ale amenajării domeniului public și intervenții punctuale care alterează imaginea de ansamblu.

e) Valoare:

Rezistând unor intervenții majore asupra tramei stradale și amplasării fericite a blocurilor turn în anii '60 (arh. N. Porumbescu) acest front riscă să fie alterat de intervențiile asupra fațadelor și de "plombele" de clădiri înalte ce valorifică abuziv spațiile libere.

Se protejează valorile istorice, arhitectural-urbanistice și

f) Grad de protecție:

Ridicat – se protejează valorile arhitectural – urbanistice și istorice în ansamblul lor: fondul construit, caracterul și valoarea urbanistică și de raritate în contextul urban al municipiului Suceava

g) Intervenții:

Conservare, consolidare, restaurare, punere în valoare

ZCP.5. Zona construită protejată - PIAȚA ARENI

DESCRIERE

a) Delimitare

Zonă delimitată de conturul exterior al blocurilor aflate pe străzile Mihai Viteazul nr.56, strada Mărășești nr. 12, bulevardul 1 Mai numărul 5,3,1 și Policlinica Suceava

b) Caracteristici

Este un exemplu de arhitectură și urbanism socialist de factură modernă, umanizate de decorațiunile stilizate realizate în mozaicuri pe calcanele laterale ale locuințelor colective.

c) Evoluție

Piața contruită în anii '60 pe amplasamentul vechiului obor al Sucevei și al stației terminus al căii ferate ce urca în oraș.

d) Agresiune

Lipsa de întreținere și de echipare a spațiilor publice

Frecvente transformări ale clădirilor (închideri de balcoane, modificarea tâmplăriei și a parapeților balcoanelor), care conduc la modificarea imaginii originale

Termoizolarea neunitară și parțială a construcțiilor.

e) Valoare

Piața contruită în anii '60 pe amplasamentul vechiului obor al Sucevei și al stației terminus al căii ferate ce urcă în oraș, dezafectate, este un exemplu de arhitectură și urbanism socialist de factură modernă, umanizate de decorațiunile stilizate realizate în mozaicuri pe calcanele laterale ale locuințelor colective.

f) Grad de protecție

Ridicat – se protejează valorile arhitectural – urbanistice în ansamblul lor: trama stradală, fondul construit, caracterul și valoarea urbanistică.

g) Intervenții

Conservarea fronturilor și spațiilor constituite existente
Protejarea mozaicurilor de pe fațadele blocurilor H1, H2, H3 și P

ZCP.6. Zona construită protejată - STR. AUREL VLAICU, IȚCANI

DESCRIERE

a) Delimitare

Zonă delimitată de limitele parcelelor aflate de-a lungul străzii Aurel Vlaicu cu numere impare de la nr. 11 la nr. 55

b) Caracteristici

Case construite în stilul arhitectonic austriac de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

În perioada imperiului în satul Ițcanii Noi nu existau locuitori de etnie română, populația fiind formată din germani, poloni și evrei.

După unire, unii locuitori de etnie străină s-au repatriat în țările lor, stabilindu-se aici români din satele din apropiere pentru a lucra la Gara Ițcani și la depoul de locomotive din imediata vecinătate.

c) Evoluție

În perioada 1774-1918, ca urmare a anexării Bucovinei de către Imperiul Habsburgic, satul Ițcani a îndeplinit rolul de punct de frontieră austro-ungar, între Imperiul Austro-Ungar și Regatul României.

Stradă trasată în secolul XIX

d) Agresiune

Lipsa de întreținere, mutilarea ancadramentelor și decorațiunilor de pe fațade

Frecvente transformări ale clădirilor, care conduc la modificarea imaginii originale

Intervenții asupra fondului construit care alterează imaginea de ansamblu

Tratare neunitară a fațadelor prin cromatică și texturi utilizate

Intervenții de remodelare a fațadelor prin aplicarea unor sisteme de termoizolare

e) Valoare

Frontul de case din fața Parcului Ițcani reprezintă un țesut urban unicat în Suceava, datorită continuității frontului pe parcursul unei mari porțiuni de stradă dar și datorită caracterului său urbanistic.

Arhitectura clădirilor este o mărturie a faptului că Ițcani a reprezentat în trecut o comunitate mixtă (români, nemți, evrei, poloni).

Se protejează valorile istorice, arhitectural-urbanistice, de raritate și de peisaj cultural.

f) Grad de protecție

Ridicat – se protejează valorile arhitectural – urbanistice și istorice în ansamblul lor: trama stradală, fondul construit, caracterul și valoarea urbanistică.

g) Intervenții

Conservare, consolidare, restaurare, punere în valoare

Este interzisă modificarea expresiei arhitecturale sau alterarea elementelor arhitecturale caracteristice

Se acceptă valorificarea mansardei și extinderea în profunzime, prin translatarea acoperișului pe verticală și introducerea unei benzi orizontale de ferestre

Întocmit,
Arhitect Constantin Gorcea